

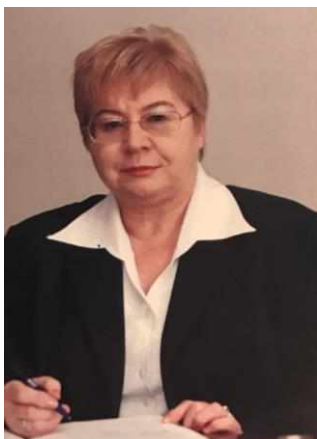
НАШЕ НАСЛЕДИЕ

С. Я. Новікаў

«ЗАЛАТЫ ВЕК» МДЛУ*

В научном очерке автор исследует одну из ярчайших страниц истории Минского иняза на этапе реструктуризации, становления и развития как учреждения образования «Минский государственный лингвистический университет». Его «золотой век» начался в середине 1990-х годов и продолжался 25 лет, когда МГЛУ закрепил свои лидирующие позиции и подтвердил ведущую роль в сфере языкового образования в стране и за рубежом, следуя лучшим отечественным и мировым традициям. Особенно значимые изменения в жизни коллектива университета прочно связаны с именем пятого ректора – Натальи Петровны Барановой. Благодаря неиссякаемому новаторству, высокому профессионализму и искусству руководителя вместе с уникальным профессорско-преподавательским составом искать и находить смелые ответы на вызовы времени вузу удалось за четверть века стать одним из лучших и самых известных лингвистических университетов в СНГ, Европе и мире.

Цэлая чвэрць стагоддзя ахоплівае перыяд з пачатку ліпеня 1995 г. і па канец кастрычніка 2020 г. – менавіта столькі часу ўзначальвала ўніверсітэт пяты рэктар Наталля Пятроўна Баранова. Яе дзейнасць праходзіла ва ўмовах, калі пасля зыходу з сусветнай арэны вялікай савецкай дзяржавы на парадку дня суверэннай беларускай краіны паўстала прынцыпова важнае пытанне аб «рэарганізацыі дзеючых мадэляў» вышэйшай адукацыі [1, с. 402–403]. На той час яго вырашэнне адбывалася ва ўмовах актыўнага фарміравання інфармацыйнага грамадства, імклівага ўзмацнення міжкультурных кантактаў і хуткага нарастання інтэграцыйных выклікаў.

У такіх абставінах, як адзначала Н. П. Баранова, кіраўніцтва ўніверсітэта ўсведамляла надзвычай вялікую адказнасць за выбар уласнага вектара руху ў напрамку класічнага ўніверсітэта. Пры гэтым яно хацела «захаваць свае адукацыйныя дасягненні, не знізіць узровень якасці адукацыі, не дапусціць памылак, якія б адмоўна паўплывалі на рух наперад» [Там жа, с. 403].

*Аўтар выказвае шчырую падзяку прафесару кафедры педагогікі, кіраўніку Цэнтра міжнароднай адукацыйнай палітыкі і практыкі МДЛУ Н. П. Барановай за прафесійныя кансультацыі і інфармацыйную падтрымку.

Што было зроблена за два з паловай дзесяцігоддзі ў МДЛУ? Якія вынікі сталі падставай для таго, каб гэты перыяд на розных узроўнях дзяржаўнага, універсітэцкага і грамадскага абмеркавання даволі часта пачалі называць «залатым часам»? У чым сакрэт шматлікіх дасягненняў, атрыманых калектывам установы на ніве нацыянальнай сістэмы вышэйшай адукацыі ўвогуле і развіцця сусветнай лінгвістыкі ў прыватнасці? Паспрабуем знайсці адказы на гэтыя і іншыя пытанні не толькі ў рашэннях, прынятых у кабінетах кіраўнікоў розных узроўняў, але і ў фактах асабістай біяграфіі выпускніцы СШ № 1 г. Ліды Гродзенскай вобласці, якая для Наталлі Галаватай, будучага рэктара, стала малой радзімай пасля прыезду з г. Навазыбкава Бранскай вобласці РСФСР, дзе яна нарадзілася. У жніўні 1968 г. Наталля Пятроўна пасля паспяховай здачы іспытаў была залічана на 1 курс факультэта англійскай мовы Мінскага іняза, які закончыла з дыпламам з адзнакай у 1974 г. па спецыяльнасці настаўніка англійскай і нямецкай моў сярэдняй школы [2, арк. 24]. Пры гэтым ёй удалося цягам цэлага года (з лістапада 1972 па лістапад 1973 г.) папрацаваць у якасці перакладчыка групы пашырэння на будаўніцтве Хелуанскага металургічнага камбіната (паўднёвая частка г. Каіра) у Арабскай Рэспубліцы Егіпет, а таксама прайсці месячныя курсы англійскай мовы ў Вялікабрытаніі. Бліскучае веданне англійскай мовы дазволіла студэнтцы 3 курса быць рэкамендаванай для падрыхтоўкі на курсах гідаў-перакладчыкаў, якіх у летні перыяд запрашалі да працы з замежнымі турыстамі ў аддзяленні УАГ «Інтурыст» г. Мінска [2а, арк. 203]. З аўтабіяграфіі вынікае, што на момант заканчэння інстытута яе бацька – Галаваты Пётр Кірылавіч – пасля зыходу са службы ў Савецкай арміі працаваў інспектарам па кадрах Лідскага сельгасупраўлення. Маці – Ганна Васільеўна – займала пасаду машыністкі райфінадзела пры Лідскім райвыканкаме. Малодшая сястра Вольга на той час выкладала англійскую мову ў Бярозаўскай СШ № 2 Лідскага раёна [2, арк. 4 адв.].

Працоўную біяграфію былы Ленінскі стыпендыят працягвала ў якасці намесніка сакратара камітэта камсамола інстытута па ідэалагічнай працы з чэрвеня 1974 г. па лістапад 1978 г. Адначасова працавала па ўнутраным сумяшчальніцтве на пасадах спачатку выкладчыка кафедры фанетыкі і кафедры лексікалогіі англійскай мовы, потым з лістапада 1978 г. – на кафедры педагогікі МДПІЗМ [2, арк. 24 адв.]. У вытворчай характарыстыцы, выдадзенай 25 студзеня 1980 г. за подпісамі прарэктара М. А. Хазяева, сакратара парткама А. Г. Кірпічовай і старшыні мясцовага прафсаюзнага камітэта З. Д. Пятрухінай у сувязі з удзелам Н. П. Баранавай у конкурсе на замяшчэнне вакантнай пасады выкладчыка кафедры педагогікі, адзначаліся наступныя важныя рысы саіскальніка: педагог, які адносіцца да сваіх абавязкаў з вялікай адказнасцю, шмат увагі надае выхаванню студэнтаў, карыстаецца вялікай павагай сярод выкладчыкаў і студэнцкай моладзі. Праз год яна паступае ў аспірантуру, дзе навучаецца да лістапада 1984 г. Пасля яе заканчэння два гады працягвае працаваць на пасадзе выкладчыка кафедры педагогікі, з 3 лютага 1986 г. займае пасаду старшага выкладчыка [Там жа, арк. 22].

У маі 1990 г. паспяхова абараняе кандыдацкую дысертацыю. Рашэнне савета па прысуджэнні Н. П. Баранавай ступені кандыдата педагогічных навук было зацверджана ВАК пры Савеце Міністраў СССР. Вучонае званне дацэнта было прысвоена Атэстацыйнай калегіяй Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь 25 сакавіка 1994 г. [2, арк. 53].

У маі 1991 г., у сувязі з удзелам Н. П. Баранавай у чарговым конкурсе, прафесарска-выкладчыцкі склад (ПВС) кафедры педагогікі аднагалосна заключае, што саіскальнік паспяхова ўдзельнічае ў выкананні дзяржбюджэтай тэматыкі, вынікам чаго стала напісанне кандыдацкай дысертацыі, а таксама публікацыя 13 аўтарскіх навуковых артыкулаў з апрабацыяй атрыманых вынікаў амаль на дзвюх дзясятках навуковых канферэнцый. У заключэнні кафедра рэкамендавала ўдзельніку конкурсу больш увагі надаваць укараненню ў навучальны і выхаваўчы працэсы вынікаў навукова-даследчай працы, а таксама не адкладваць на доўгі час падрыхтоўку манаграфіі і актыўна ўключыцца ў работу над доктарскай дысертацыяй [Там жа, арк. 27].

Аднак перспектывы Н. П. Баранавай звязаць сябе з напісаннем доктарскай дысертацыі пачалі істотна звужацца у сувязі з актыўным выкананнем адміністрацыйнай работы: спачатку на пасадзе загадчыка кафедры педагогікі, якую яна ўзначаліла ў верасні 1992 г., а з цягам зусім непрацяглага часу – у рэктарскай камандзе. У першым выпадку ў заключэнні кафедры ў сувязі з удзелам у конкурсе на пасаду загадчыка адзначалася, што прафесійныя здольнасці саіскальніка сталі вельмі адметнымі ў працэсе яе працы на пасадах шматгадовага кіраўніка студэнцкага клуба «Сэрца аддаю дзецям» (1974–1983 гг.) і намесніка дэкана па выхаваўчай працы перакладчыцкага факультэта (1983–1987 гг.): як чалавека яе характарызуюць прыстойнасць, чэснасць, патрабавальнасць, адказнасць, тактычнасць, уменне ствараць спрыяльны маральна-псіхалагічны клімат у калектыве і здольнасць актывізаваць творчы патэнцыял калег. гэтыя рысы яна бліскуча праявіла у час, калі выконвала абавязкі загадчыка кафедры педагогікі з лютага па ліпень 1992 г. [2, арк. 39]. У адпаведнасці з пратаколам пасяджэння Вучонага савета МДПІЗМ ад 11 верасня 1992 г., падпісанага рэктарам У. В. Макаравым і сакратаром Вучонага савета А. А. Булат, Н. П. Баранавы абіралася загадчыкам кафедры [Там жа, арк. 47]. У другім выпадку ў службовай біяграфіі Н. П. Баранавай адбываюцца змены нават не ўніверсітэцкага, а дзяржаўнага значэння. Так, з 1 мая 1994 г. яна пачынае выконваць абавязкі прарэктара па вучэбнай працы. Крыху больш чым праз месяц, 6 чэрвеня 1994 г., рэктар універсітэта У. В. Макараў аддае загад аб прызначэнні яе на пасаду прарэктара па вучэбнай працы [Там жа, арк. 127 адв.].

Роўна праз год пасля правядзення выбараў на пашыраным пасяджэнні Савета ўніверсітэта Н. П. Баранавы выбіраецца ў лік прэтэндэнтаў на пасаду рэктара.

10 ліпеня 1995 г. Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь у асобе міністра В. І. Стражава прызначае яе рэктарам установы вышэйшай адукацыі «Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт» [Там жа, арк. 60].

У сярэдзіне 1990-х г. структуру ўніверсітэта складалі 7 факультэтаў, у тым ліку традыцыйныя: англійскай, іспанскай, нямецкай, французскай моў і перакладчыцкага факультэта, факультэта рускай мовы для замежных грамадзян, факультэта павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі выкладчыкаў замежных моў, які праз больш чым два дзясяткі гадоў вырасце да ўзроўню самастойнага інстытута, а таксама два новыя. Адзін з іх – спецыяльны факультэт кіруючых работнікаў і спецыялістаў народнай гаспадаркі Рэспублікі Беларусь пачынае дзейнасць з 1994 г. У гэтым жа годзе быў створаны яшчэ адзін акадэмічны факультэт – факультэт заходнееўрапейскіх моў, на які ў першы 1994/95 навучальны год паступілі 148 студэнтаў, з якіх: на англійскую мову – 97 студэнтаў, на французскую – 26 і нямецкую – 25 студэнтаў [3, арк. 41]. Адзначым, што ў 2001 г. ён быў рэарганізаваны ў факультэт міжкультурных камунікацый з падрыхтоўкай спецыялістаў па напрамку “Лінгвістычнае забеспячэнне міжкультурных камунікацый” са спецыялізацыямі “знешнеэканамічныя сувязі”, “сувязі з грамадскасцю”, “інфармацыйнае абслугоўванне”, “міжнародны турызм”, “знешнепалітычныя адносіны” (апошняя існавала да 2020 г.).

У МДЛУ ў 1996 г. працавалі вячэрнія і завочныя курсы, праз год пачалася падрыхтоўка магістраў навук. У 1998/99 навучальным годзе на 40 кафедрах (з іх 19 агульнаадукацыйных) працавалі 675 выкладчыкаў, у тым ліку 68 прафесараў і дактароў навук, 209 дацэнтаў і кандыдатаў навук, займалася 7,8 000 студэнтаў, у тым ліку 255 з краін далёкага замежжа [4, с. 184]. Для іх ПВС забяспечваў выкладанне амаль двух дзясяткаў замежных моў: англійскай, арабскай, венгерскай, іспанскай, італьянскай, іўрыту, кітайскай, нямецкай, нідэрландскай, польскай, персідскай, турэцкай, французскай, шведскай, японскай, а таксама рускай і беларускай як замежных моў і інш. На цяперашні час колькасць моў вырасла на 8 і складае 24 мовы.

Першыя два гады былі вельмі важным перыядам для 45-гадовага рэктара. Як пазней адзначала Н. П. Баранава, з аднаго боку, перад кіраўніком установы вышэйшай адукацыі стаяў функцыянальны абавязак па забеспячэнні дэмакратычных прынцыпаў кіравання ў вучэбнай установе, замацаваных Уставам МДЛУ, прынятым у новай рэдакцыі ў 1994 г. [5, арк. 74], з другога боку, у той час адбывалася нараджэнне новай беларускай сістэмы адукацыі, фарміраванне якой праходзіла ў складаных умовах пераходу ад савецкай сістэмы да прынцыпова новай мадэлі адукацыі, пабудаванай з улікам інтэграцыйных працэсаў не толькі ў краінах СНД, але і на агульнаеўрапейскай прасторы [1, с. 404].

На шматлікіх нарадах, якія праводзіліся на міністэрскім і ўніверсітэцкім узроўнях, рэктар адзначала: у тых умовах было крайне важна мець вельмі дакладныя і адназначныя адказы на ўсё пастаўленыя пытанні, паколькі кіраўніцтва шматлікіх ВНУ разумела, што за шматузроўневай сістэмай вышэйшай адукацыі будучыня, хаця б ужо таму, што яе наяўнасць – гэта

краевугольная ўмова забеспячэння адпаведнасці характару адукацыйнага працэсу ў нашай краіне сусветным адукацыйным тэндэнцыям. Але пры гэтым у рэктарата трывала захоўвалася перакананне, што вельмі важна было зберагчы нацыянальныя дасягненні, улічваць асаблівасці існуючай адукацыйнай сітуацыі, запатрабаванасці беларускага рынку працы ў спецыялістах [1, с. 412–413].

Гэтыя прынцыпова важныя фактары знайшлі замацаванне ў Праграме развіцця ўніверсітэта, прынятай у пачатку 1990-х гадоў з апорай на сусветны вопыт, які ва ўніверсітэце маглі абагульніць дзякуючы веданню замежных моў: не толькі вывучыць існуючыя на той час дасягненні, але і распрацаваць на іх аснове найбольш адэкватныя шляхі для вырашэння пастаўленых адукацыйных задач.

Такі падыход сустрэў на сваім шляху не толькі шматлікіх прыхільнікаў, але і сур'ёзных экзаменатараў, у тым ліку ў асобе вышэйшых кіруючых інстанцый: для іх універсітэт стаў своеасаблівай пляцоўкай па апрабаванні канцэпцыі гуманітарызацыі адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь. Як вынікала з Праграмы па развіцці ВНУ, яшчэ з 1992 г. Мінскі ініяз па даручэнні Міністэрства адукацыі быў прызначаны ў якасці адказнага за распрацоўку гэтай Канцэпцыі. Якія ж вынікі атрымала кіраўніцтва ўніверсітэта ў справе пошуку новых падыходаў да навучання, удасканаленні структуры і зместу вучэбнага працэсу, форм, метадаў і сродкаў выхаваўчай, аўдыторнай і паза-аўдыторнай работы на пераходным этапе – гэта і шмат іншага трапіла ў фокус працы камісіі Адміністрацыі Прэзідэнта ў час праверкі пытання «вывучэння метадаў кіраўнічага ўздзеяння адміністрацыі МДЛУ на абгрунтаванне зместу, умацаванне навукова-метадычнага і выхаваўчага патэнцыялу гуманітарнай адукацыі», якая працавала ва ўніверсітэце ў перыяд з 2 па 18 мая 1996 г. [6, арк.124]. Як было адзначана ў афіцыйным звароце Савета ўніверсітэта ад 24 мая 1996 г. на імя Главы Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь М. У. Мясніковіча, праведзеная камісіяй праверка была ўспрынята як яшчэ адна магчымасць верыфікацыі правільнасці выбраных універсітэтам шляхоў па гуманітарызацыі адукацыі на прыкладзе не толькі адной ВНУ, але і ў іншых ВНУ Рэспублікі Беларусь [Там жа, арк. 126].

Адной з першых структурных задач, якія кіраўніцтва ўніверсітэта вырашала ў пачатку новага 1995/1996 навучальнага года, з'яўлялася рэарганізацыя факультэта павышэння кваліфікацыі і адкрыцце на яго аснове факультэта павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў (ФППК). Паводле Палажэння, створанага ў адпаведнасці з загадам Міністэрства адукацыі і навукі Рэспублікі Беларусь ад 3 мая 1995 г., новая ўніверсітэцкая структура павінна была каардынаваць дзеянні вучэбных устаноў павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў па прафесійным навучанні замежным мовам незалежна ад іх ведамаснай падначаленасці. Факультэт з'яўляўся структурным падраздзяленнем МДЛУ, які ажыццяўляў вучэбную і навукова-

метадычную працу па павышэнні кваліфікацыі выкладчыкаў замежных моў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных вучэбных устаноў, настаўнікаў замежных моў вучэбных устаноў новага тыпу (гімназій, ліцэяў, каледжаў), кіраўнікоў кабінетаў замежных моў інстытутаў павышэння кваліфікацыі настаўнікаў, а таксама перападрыхтоўку педагагічных кадраў для выкладання замежных моў [7, арк. 17].

У канцы 1990-х гадоў універсітэт каардынаваў навуковую і вучэбна-метадычную работу факультэтаў і аддзяленняў замежных моў дзесяці ВНУ і сямі педагагічных каледжаў рэспублікі. Найбольш паспяхова развіваліся вучэбна-навукова-метадычныя кантакты з Полацкім і Гродзенскім універсітэтамі, Баранавіцкім каледжам (які атрымаў статус вышэйшага), з Рэчыцкім каледжам, Мінскім педагагічным каледжам № 2, з лінгвагуманітарным каледжам на базе СШ № 24 г. Мінска [8, арк. 254].

На парадку дня працы ўніверсітэта ў пачатку XXI стагоддзя сталі пытанні не толькі мадэрнізацыі зместу адукацыйнага працэсу, але і стварэння больш эфектыўных умоў для яго арганізацыйнага забеспячэння, у тым ліку шляхам увядзення новых аўдыторных плошчаў. Так, у 2003 г. універсітэт завяршыў адбудову пераходу паміж вучэбнымі карпусамі “А” і “Д”. Праект, пра які думалі і марылі ініцыяўцы не адно дзесяцігоддзе, быў паспяхова завершаны дзякуючы арганізацыйным намаганням кіраўніцтва ўніверсітэта на чале з рэктарам Н. П. Баранавай і прарэктарам па гаспадарчай частцы М. І. Тарасевічам. Увядзенне перахода-ўстаўкі дазволіла атрымаць новыя дадатковыя плошчы. Так, напрыклад, архітэктурная забудова дазваляла выкарыстоўваць у вучэбным працэсе аўдыторыю, а таксама спрыяць адкрыццю сумеснай вучэбнай лабараторыі МДЛУ-ЭПАМ СИСТЕМЗ, Аўстрыйскай бібліятэкі, аддзела рэдкай кнігі бібліятэкі ўніверсітэта і залы факультэта міжкультурных камунікацый.

У пераліку важных здабыткаў апошняга часу неабходна назваць атрыманне ўніверсітэтам двух новых студэнцкіх інтэрнатаў, якія размяшчаліся сярод іншых забудоў на тэрыторыі гэтак званай студэнцкай вёскі ў раёне вуліц Чурлёніса і праспекта Дзяржынскага. Як вядома, напярэдадні II Еўрапейскіх гульняў на тэрыторыі вёскі былі ўведзены ў строй 8 інтэрнатаў, частка якіх выкарыстоўвалася для размяшчэння ўдзельнікаў гэтых гульняў у беларускай сталіцы з 21 па 30 чэрвеня 2019 г. У гэтай сувязі неабходна адзначыць, што сярод адказных задач міжнароднага значэння, якія выконваў калектыў універсітэта, з’яўлялася падрыхтоўка валанцёраў у якасці перакладчыкаў.

У пачатку новага дзесяцігоддзя ў пераліку прыярытэтных задач значылася прафесійная кааперацыя з устаноўмі, якія забяспечваюць атрыманне сярэдняй спецыяльнай адукацыі. Так, па рашэнні Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь № 747 ад 28.06.2004 г. педагагічны каледж, створаны ў 1993 г. на базе Мінскага педагагічнага вучылішча № 2, быў уведзены

ў склад МДЛУ [9, арк. 21]. Пры разглядзе на пасяджэнні Савета ўніверсітэта 24 верасня 2004 г. пытання аб функцыянаванні педагагічнага каледжа ў структуры ўніверсітэта было прынята рашэнне ўключыць яго ў якасці адасобленага структурнага падраздзялення з перспекывай трансфармацыі ў лінгвагуманітарны каледж, які будзе рыхтаваць сакратароў-рэферэнтаў з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй [Там жа, арк. 7]. Праз два гады паводле загада Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 10.04.2006 г. № 215 гэта пытанне было канчаткова вырашана з адкрыццём лінгвагуманітарнага каледжа МДЛУ як філіяла ўніверсітэта. Праз 6 гадоў на парадку дня паглыблення праграмы супрацоўніцтва стаяла пытанне аб стварэнні ў лінгвагуманітарным каледжы навуковай лабараторыі педагагічнага майстэрства з удзелам кафедраў методыкі выкладання замежных моў, педагогікі і псіхалогіі [10, арк. 128].

У той жа час адбылася ліквідацыя Магілёўскага філіяла ўніверсітэта, створанага ў 1993 г. у адпаведнасці з загадам Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь № 310 ад 26.10.1993 г. з мэтай падрыхтоўкі кадраў настаўнікаў замежных моў для сельскіх школ Магілёўскай вобласці [11, арк. 71]. Пры ліквідацыі філіяла адзначалася, што на працягу 12 гадоў існавання філіял вёў навучанне студэнтаў, якія былі залічаны па мэтавым наборы на аснове дагавора паміж МДЛУ і ўпраўленнем адукацыі Магілёўскага аблвыканкама і грамадзянамі на 1 курсе на дзённай форме навучання. Пасля паспяховага заканчэння 1 курса студэнты пераводзіліся на 2 курс завочнага аддзялення ўніверсітэта і ўладкоўваліся на працу ў школы Магілёўскай вобласці. У сувязі са змяненнем сітуацыі з педагагічнымі кадрамі ў рэспубліцы кіраўніцтвам універсітэта быў накіраваны запыт на імя начальніка ўпраўлення адукацыі Магілёўскага аблвыканкама аб мэтазгоднасці далейшага функцыянавання філіяла і была атрымана згода на яго закрыццё. На пасяджэнні Савета ўніверсітэта 2.06.2005 г. адпаведна была прынята пастанова аб ліквідацыі Магілёўскага філіяла МДЛУ ў адпаведнасці з Палажэннем аб філіяле навучальнай установы [Там жа, арк. 72].

Апроч таго, сярэдзіна нулявых гадоў з'явілася важным рубяжом для стварэння асобных структурных адзінак універсітэта. Так, паводле распрацаваных у красавіку 2006 г. «прыярытэтных задач дзейнасці МДЛУ ў 2006–2010 гг.» у пералік асноўных напрамкаў патрапілі змены ў структуры ўніверсітэта, у тым ліку стварэнне Інстытута павышэння кваліфікацыі, узбуйненне факультэтаў і вырашэнне лёсу педагагічнага каледжа [12, арк. 42–43].

Праз два гады ў адпаведнасці з зацверджанымі асноўнымі напрамкамі па правядзенні змен у структуры ўніверсітэта быў створаны Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў. Базаі для яго стварэння сталі раней дзеючыя факультэты і кафедры, у тым ліку спецыяльны факультэт па перападрыхтоўцы кіруючых работнікаў і спецыялістаў галін эканомікі і сацыяльнай сферы Рэспублікі Беларусь, а таксама факультэт павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў (ФППК) і кафедра

трэццяй замежнай мовы. Галоўнай задачай Інстытута з’яўлялася павышэнне кваліфікацыі выкладчыкаў філалагічных і лінгвістычных дысцыплін, настаўнікаў замежных моў сярэдніх і сярэдніх спецыяльных вучэбных устаноў, метадыстаў абласных ІПК, кіраўнікоў раённых метадычных аб’яднанняў. У інстытуце ажыццяўлялася перападрыхтоўка спецыялістаў з прысваеннем кваліфікацыі “перакладчык-рэферэнт” і “выкладчык замежнай мовы”. На двух факультэтах Інстытута больш за 2 000 слухачоў штогод вывучалі замежныя мовы для прафесійных і асабістых мэт, павышалі кваліфікацыю, праходзілі стажыроўку і перападрыхтоўку [13, с. 4].

У наступным дзесяцігоддзі ва ўніверсітэце была працягнута праца, звязаная з унясеннем змен у структуру ўніверсітэта, у тым ліку на факультэцкім і кафедральным узроўнях. Так, на парадак дня было вынесена пытанне аб стварэнні факультэта раманскіх моў, адкрыцці факультэта кітайскай мовы і культуры, а таксама аптымізацыі кафедральнай структуры. У першым выпадку было аднагалосна прынята рашэнне аб стварэнні з 1 студзеня 2018 г. факультэта кітайскай мовы і культуры; у другім – аднагалоснае рашэнне аб аб’яднанні факультэтаў французскай і іспанскай моў і стварэнні з 1.01.2018 г. факультэта раманскіх моў, а таксама аб аптымізацыі кафедры паліталогіі і міжнародных адносін у складзе кафедры гісторыі, сусветнай культуры і турызму [14, арк. 3–4]. У канцы снежня на чарговым пасяджэнні Савета ўніверсітэта па прапанове рэктара Н. П. Барановай былі ўзгоднены кандыдатуры на пасады дэканаў факультэта раманскіх моў і факультэта кітайскай мовы і культуры. На аснове аднагалоснай падтрымкі ўсімі прысутнымі членамі Савета на пасады дэкана факультэта раманскіх моў быў рэкамендаваны В. А. Паўлоўскі, на пасаду дэкана факультэта кітайскай мовы і культуры С. Я. Алейнік [15, арк. 116].

Паводле новай рэдакцыі Статута МДЛУ, зацверджанага ў Міністэрстве адукацыі Рэспублікі Беларусь 11 чэрвеня 2001 г., адной з галоўнай сфер дзейнасці ўстановы вышэйшай адукацыі з’яўлялася адукацыйная, скіраваная на задавальненне патрэб студэнцкай моладзі ў інтэлектуальным, культурным, фізічным, маральным развіцці праз атрыманне вышэйшай адукацыі [16, арк. 3]. Ажыццяўленне дзейнасці па гэтым напрамку на працягу двух дзясяткаў пад кіраўніцтвам рэктарата забяспечвалі прарэктары па вучэбнай рабоце П. М. Бабінская і А. П. Бяцэня.

Моўная адукацыя ва ўніверсітэце патрабавала спалучэння глыбокай тэарэтычнай і практычнай падрыхтоўкі па трох асноўных напрамках спецыяльнасцей: “Сучасныя замежныя мовы” (пераклад), “Сучасныя замежныя мовы” (выкладанне) і “Лінгвістычнае забеспячэнне міжкультурных камунікацый”. Гэта азначала, што студэнты мелі магчымасць выбару дзвюх замежных моў і адной спецыялізацыі. Выключэннем у гэтым плане з’яўляўся факультэт міжкультурных камунікацый, на якім з сярэдзіны дзясятых гадоў перайшлі на 4,5-гадовую падрыхтоўку спецыялістаў.

Сярэдзіна нулявых гадоў стала для ўніверсітэта важным рубяжом захавання назапашаных традыцый у падрыхтоўцы спецыялістаў па замежных мовах. Сітуацыя асабліва ўскладнілася, калі ў канцы кастрычніка 2005 г. на парадку дня працы Савета ўніверсітэта абмяркоўвалася пытанне «аб пераходзе ВНУ на падрыхтоўку спецыялістаў ва ўмовах двухузроўневай вышэйшай адукацыі» [17, арк. 35]. На пасяджэнні былі агучаны вынікі апытання студэнтаў універсітэта аб магчымасці атрымання адукацыі шляхам пераходу на чатырохгадовае навучанне. Быў атрыманы пераканаўчы вынік – 88 % студэнтаў выказаліся за захаванне пяцігадовага тэрміна навучання. У выніку на пасяджэнні Савет аднагалосна падтрымаў пастанову аб немэтазгоднасці падачы заяўкі ў Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы аб арганізацыі чатырохгадовага тэрміну навучання па асноўных напрамках прафесійнай падрыхтоўкі спецыялістаў ва ўніверсітэце [Там жа, арк. 39].

У пачатку дзясятых гадоў Міністэрствам адукацыі зацвярджаецца Канцэпцыя аптымізацыі зместу, структуры і аб’ёма сацыяльна-гуманітарных дысцыплін ва ўстановах вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь (2012 г.), паводле якой забяспечвалася арганізацыя адукацыйнага працэсу з мэтай вывучэння цыкла сацыяльна-гуманітарных дысцыплін. У адпаведнасці з асноўнымі палажэннямі Канцэпцыі ўводзіліся абавязковыя вучэбныя дысцыпліны “Філасофія”, “Эканоміка”, “Паліталогія” і “Гісторыя”, якія з’яўляліся дзяржаўным кампанентам, і спецыялізаваныя дысцыпліны (не менш чым дзве па кожнай абавязковай дысцыпліне) на выбар студэнтаў, якія выкладаліся ў рамках абавязковых дысцыплін, але лічыліся кампанентам установы адукацыі.

У канцы нулявых гадоў перад кіраўніцтвам універсітэта паўстала важная задача па стварэнні падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў у сувязі з пераходам на новыя адукацыйныя стандарты [18, арк. 156]. У рэчышчы гэтага быў праведзены аналіз наяўнай вучэбнай літаратуры, якая ўтварае вучэбную базу для выкладання вучэбных дысцыплін на кафедрах універсітэта. Камісія на чале з прарэктарам па вучэбнай працы П. М. Бабінскай падрыхтавала Праграму распрацоўкі падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў на 2009–2012 гады [18, арк. 156–167], з якой вынікала, што на кафедрах, дзе пачалі забяспечваць выкладанне вучэбных дысцыплін у адпаведнасці з патрабаваннямі пераходу на новыя адукацыйныя стандарты, існуе вострая патрэба ў падрыхтоўцы 58 % вучэбных дапаможнікаў. У пераліку важных фактараў было адзначана павелічэнне ролі самастойнай работы студэнтаў, для больш эфектыўнай арганізацыі іх працы неабходна распрацоўваць і публікаваць новыя вучэбныя выданні. Ва ўхваленай на пасяджэнні Савета ўніверсітэта Праграме былі зацверджаны 319 пазіцый вучэбных выданняў, якія планавалася падрыхтаваць на працягу чатырох гадоў з 2009 па 2012 г., з іх у першы год – 164, у другі – 73, у трэці – 49 і чацвёрты – 33 назвы вучэбных выданняў. Самая вялікая колькасць з іх была заяўлена дзвюма кафедрамі, адпаведна інтэнсіўнага навучання замежным мовам – 23 і тэорыі і практыкі перакладу

(нямецкая мова) – 21 вучэбнае выданне [18, арк. 165–167]. Як вынік, ва ўніверсітэце не толькі вядзецца сістэматычная распрацоўка падручнікаў і вучэбных дапаможнікаў, у тым ліку ЭВМК, але і паспяхова працуюць аўтарскія калектывы па стварэнні нацыянальных падручнікаў па замежных мовах для школ рэспублікі.

Лінгвістычны ўніверсітэт у гэтыя гады стаў яшчэ больш вядомым далёка за межамі Беларусі дзякуючы пашырэнню навуковых кантактаў паміж профільнымі спецыялістамі, а таксама дзякуючы актыўнаму ўдзелу ў навуковай і навукова-даследчай дзейнасці прафесарска-выкладчыцкага складу. Вырашэнне гэтай важнай задачы забяспечвалі прарэктары А. В. Зубаў, А. М. Гарлатаў і Л. А. Тарасевіч.

Не меншае значэнне сярод інавацый ўніверсітэта мае распрацоўка праграмы аб стварэнні і развіцці інавацыйнай навукова-адукацыйнай і навукова-вытворчай структуры – лінгвапарк [19, арк. 30–31]. Паводле Канцэпцыі, падрыхтаванай у 2013 годзе, лінгвапарк павінен уключаць навукова-адукацыйныя падраздзяленні МДЛУ, яго даследчыя і навукова-практычныя цэнтры, якія ажыццяўляюць распрацоўку і забяспечваюць укараненне інавацыйнага лінгвістычнага прадукту ў розныя сферы дзейнасці ў краіне і за яе межамі [19, арк. 36–40]. Пачаткам такой дзейнасці стала адкрыццё цэнтра дыстанцыйнага навучання і лабараторыі перакладчыцкага майстэрства. Сам па сабе лінгвапарк – новая структура, таму шматлікія напрамкі яго дзейнасці пакуль яшчэ з’яўляюцца эксперыментальнымі. Але для кіраўніцтва ўніверсітэта было відавочным, што вырашэнне пастаўленай задачы створыць базу для адкрыцця комплексу навукова-адукацыйных і навукова-вытворчых цэнтраў і лабараторый і ўкаранення, выкарыстання ў навучальным працэсе навуковых дасягненняў айчынных вучоных у дзейнасці лінгвапарку [Там жа, арк. 40].

У адпаведнасці з Канцэпцыяй, у складзе лінгвапарку прадугледжвалася стварэнне Цэнтра апрацоўкі інавацыйных дыдактычных матэрыялаў, Цэнтра перакладчыцкіх паслуг, Цэнтра дыстанцыйнага навучання, лексікаграфічнага Цэнтра, Цэнтра PR-тэхналогій і іміджалогіі, Цэнтра камп’ютарнага дызайну і рэкламы, Цэнтра моўнага суправаджэння турыстычных паслуг, Цэнтра тэсціравання і сертыфікацыі, Цэнтра моўнай падтрымкі веб-сайтаў, лабараторыі перакладчыцкага майстэрства, сінтэзу мовы, параўнальнай лінгвакультуралогіі і этнаграфіі і інш. Толькі за 2017–2018 гг. лінгвапарк прапанаваў паслуг на суму больш за 16,4 тыс. рублёў.

Універсітэт быў добра вядомы сярод навуковай грамадскасці Беларусі і за яе межамі, славіцца сваімі шасцю навуковымі школамі: выкладання замежных моў (Н. П. Баранава, А. Ф. Будзько, Н. В. Дземчанка, І. М. Анрэсян, І. Г. Каласоўская, Н. Я. Лапцева, А. П. Паніматка, Т. П. Лявонцьева, М. Г. Гец і інш.); арганізацыі тэкстаў (А. В. Зубаў); фанетычнай школай (Н. С. Еўчык, А. Б. Карнеўская); дыкурсалогіі, лінгвапрагматыкі і лінгвакультуралогіі (Т. П. Карпіловіч, А. Г. Задворная, Н. Ю. Паўлоўская); лексічнай семантыкі

(З. А. Харытончык, Л. М. Лешчова, А. Г. Лукашанец); псіхалогіі мовы (М. Ц. Ярчак). Вядучыя вучоныя ўніверсітэта вялі даследаванні ў вобласці семантыкі, семіётыкі, прагматыкі, па тэорыі дыскурсу, замежнай літаратуры, замежнай педагогіцы, методыцы выкладання замежных моў, псіхалогіі навучання мовам [13, с. 5]. За 2014–2018 гг. была зладжана 181 міжнародная навуковая і навукова-практычная канферэнцыя з удзелам замежных вучоных з дзясяткаў краін.

У другой палове 1990-х гадоў вядучыя навукоўцы ўніверсітэта распрацоўвалі тэмы ў вобласці фундаментальных, пошукавых і прыкладных даследаванняў. Дынаміку іх росту ў МДЛУ можна прасачыць у табл. 1.

Т а б л і ц а 1

Колькасны рост фундаментальных даследаванняў з 1995 па 1998 г.

Даследаванні	1995 г.	1996 г.	1997 г.	1998 г.
Фундаментальныя	9	9	18	19
Пошукавыя	8	12	29	28
Прыкладныя	9	16	10	10
Усяго:	26	37	57	57

З табл. 1 вынікае: за чатыры гады колькасць фундаментальных даследаванняў вырасла ўдвая, пошукавых – у 3,5 разы; за пяць гадоў ва ўніверсітэце было абаронена 50 кандыдацкіх і 6 доктарскіх дысертацый [8, арк. 257]. Рэктарат універсітэта надаваў пастаянную ўвагу дзейным мерам па захаванні і памнажэнні навукова-педагагічна патэнцыялу вышэйшай кваліфікацыі. На 1 студзеня 2001 г. колькасць навукова-педагагічных кадраў складала 682 чалавекі, з якіх дактароў навук – 17, кандыдатаў навук – 181. Усяго ў першы год новага веку 16 супрацоўнікамі ўніверсітэта былі абаронены дысертацыі, у тым ліку 2 доктарскія (Н. С. Еўчык і А. Г. Задворная) і 14 кандыдацкіх работ [20, арк. 28, 32–34]. На 31 снежня 2003 г. кадравы навуковы патэнцыял ВНУ вызначалі наступныя лічбы: усяго колькасць штатнага ППС 707 чалавек, з якіх 218 чалавек мелі ступені доктара (21) і кандыдата (197) навук, што з’яўлялася амаль трацінай (30,85 %) ад агульнай колькасці выкладчыкаў універсітэта [21, арк. 56].

Адпаведна даведцы аб стане навукова-даследчай работы ў МДЛУ за 2014–2018 гг. яго супрацоўнікамі было распрацавана і адпаведна выдадзена ўніверсітэтам 144 зборнікі навуковых прац і матэрыялаў канферэнцый, 46 манаграфій, 90 падручнікаў з грыфам Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, звыш 600 вучэбна-метадычных дапаможнікаў (табл. 2), а таксама абаронена 38 кандыдацкіх і 4 доктарскія дысертацыі. На базе ўніверсітэта праведзена звыш 180 навуковых канферэнцый, семінараў і круглых сталоў. Толькі ў 2019 г. ва ўніверсітэце прайшлі абароны 16 дысертацый на саісканне

ступені кандыдата навук. Па стане на 1 студзеня 2020 г. штат ПВС складаў 625 чалавек, з якіх 25 прафесараў і дактароў навук, 229 дацэнтаў і кандыдатаў навук.

Табліца 2

Дынаміка росту выданняў у МДЛУ за 2014–2018 гг.

2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.
132	113	93	141	125

Вынікі навуковых даследаванняў, у тым ліку фундаментальных, шырэй выкарыстоўваліся ў навучанні студэнтаў. Так, штогод расла колькасць навукова-даследчых распрацовак, якія знайшлі ўкараненне ў вучэбным працэсе: калі ў 2014 г. іх было толькі 6, праз год стала 36, дык праз 5 гадоў колькасць распрацовак, уведзеных у вучэбны працэс, вырасла да 46 адзінак. Агульная ж колькасць за гэты час склала 132 распрацоўкі, падрыхтаваныя выкладчыкамі ўніверсітэта.

Вялікую ўвагу кіраўніцтва ўніверсітэта надавала таксама гуманітарным аспектам развіцця будучага спецыяліста як непасрэднага суб'екта не толькі адукацыйнага, але і выхаваўчага працэсу. За гэты напрамак працы адказвалі прарэктары па вучэбна-выхаваўчай працы А. М. Рашчынская, І. І. Рыжыкава, У. М. Пашкевіч.

Адзін з такіх аспектаў факусіраваўся на міры і талерантнасці маладых людзей праз вывучэнне замежных моў. З мэтай распаўсюджання ідэй гуманізму і культуры міра ў беларускім грамадстве шляхам выкладання і вывучэння замежных моў у верасні 1999 г. па ініцыятыве кіраўніцтва ўніверсітэта і пры падтрымцы ЮНЕСКА ў рамках праграмы UNITWIN/UNESCO была створана кафедра ЮНЕСКА “Мір і талерантнасць праз вывучэнне моў і грамадзянскую адукацыю”^{*}. Пагадненне аб стварэнні кафедры ЮНЕСКА падпісана рэктарам МДЛУ Н. П. Баранавай і Генеральным дырэктарам ЮНЕСКА Ф. Майорам. Новае пагадненне было падпісана ў 2014 г. рэктарам універсітэта Н. П. Баранавай і Генеральным дырэктарам ЮНЕСКА І. Бокавай. Як вынікае з палажэння аб кафедры ЮНЕСКА, галоўным прызначэннем гэтай структурнай адзінкі з’яўляецца пошук новых падыходаў да падрыхтоўкі педагагічных кадраў, развіцця грамадзянскай адукацыі праз выкладанне і вывучэнне замежных моў. Дзеля дасягнення акрэсленай мэты неабходна вырашэнне наступных задач, у тым ліку: наладжванне супрацоўніцтва з падобнымі кафедрамі ўнутры краіны, так і за яе межамі, удзел у міжуніверсітэцкіх праграмах і праектах; каардынацыя навукова-даследчай дзейнасці на аснове гуманізму і іншых дэмакратычных каштоўнасцей; аб’яднанне

^{*}Аўтар выказвае шчырую падзяку кіраўніку кафедры ЮНЕСКА МДЛУ У. В. Пашкевічу за інфармацыйную падтрымку.

намаганняў дзяржаўных і недзяржаўных арганізацый у забеспячэнні доступу да новых ідэй грамадзянскай адукацыі; прапаганда і распаўсюджанне новых стратэгіяў і тэхналогій у вобласці грамадзянскай адукацыі асобы; укараненне лепшага сусветнага вопыту ў вобласці культуры свету і грамадзянскай адукацыі ў вучэбна-выхаваўчы працэс МДЛУ і іншых адукацыйных устаноў; інтэнсіфікацыя моўнай падрыхтоўкі студэнтаў праз стварэнне ўмоў для міжкультурнага ўзаемадзеяння.

Пытанні абнаўлення зместу, форм і метадаў вучэбна-выхаваўчага працэсу з мэтай паглыблення сацыяльна-прафесійных інтарэсаў і актывізацыі пазнавальнай дзейнасці студэнтаў пастаянна знаходзіліся ў фокусе ўвагі рэктарата, выхаваўчага ўпраўлення, кіраўніцтва факультэтаў і кафедраў.

У цэнтры такой працы – пастаянны пошук адказаў на пытанні аб цяперашнім студэнце ўвогуле і студэнце лінгвістычнага ўніверсітэта ў прыватнасці з веданнем яго светапоглядаў, каштоўнасцей, матэрыяльнага становішча і іншых аспектаў жыццядзейнасці, а таксама вызначэнне ўласнай стратэгіі паводзін у паўсядзённым жыцці. Таму не было выпадковым, што пытанне аб сацыяльным партрэце студэнта МДЛУ было пастаўлена на парадак дня і разгледжана на пасяджэнні Савета ўніверсітэта ў канцы мая 2003 г.

Для ўсебаковага аналізу пытання працавала камісія на чале з прарэктарам па выхаваўчай працы А. М. Рашчынскай, цягам цэлага семестра праводзілі сацыялагічнае апытанне і індывідуальнае суразмоўе сярод студэнтаў 1–3 і часткова 5 курсаў дзённай формы навучання. Усяго былі задзейнічаны 608 студэнтаў, сярод якіх 92 юнакі. У выніку праведзенага даследавання і аналізу атрыманых даных камісіі ўдалося выявіць характэрныя рысы студэнта МДЛУ: на аднаго юнака прыходзіцца пяць дзяўчат; студэнтаў цалкам задавальняюць адносіны да іх выкладчыкаў, узровень выкладання і ўзровень складанасці вучэбных праграм; адносіны адміністрацыі да студэнтаў не знаходзілі выключна аднадушнага ўхвалення; узровень матэрыяльна-тэхнічнай базы не заўсёды адпавядае запытам студэнтаў; студэнты часам прапускаюць заняткі; у іх рэдка ўзнікаюць канфлікты з выкладчыкамі, але калі такое мае месца, то галоўнай прычынай канфліктаў з'яўляецца асабістая непрыхільнасць выкладчыкаў да студэнтаў; існуе значная арыентацыя студэнтаў на атрыманне другой вышэйшай адукацыі і працу (навучанне) за мяжой; галоўнымі ўмовамі для дасягнення поспеху, па меркаванні студэнтаў, з'яўляюцца дзелавая хватка, прадпрымальнасць і працавітасць; здароўе, сям'я і каханне – асноўныя жыццёвыя каштоўнасці студэнтаў універсітэта; у сваіх папличніках студэнты больш за ўсё паважаюць інтэлект, шчырасць і чэснасць, у выкладчыках – прафесіяналізм, справядлівасць і разуменне; студэнты не праяўляюць актыўнага жадання ўдзельнічаюць у дзейнасці маладзёжных аб'яднанняў; студэнты МДЛУ ганарацца гісторыяй Беларусі; для студэнтаў вялікае значэнне адыгрываюць міжнацыянальнае сяброўства, веданне гісторыі Беларусі і беларускай мовы, любоў да малой

радзімы; большасць студэнтаў лічаць сябе веруючымі, хоць не шмат з іх прытрымліваюцца рэлігійных абрадаў і свят; каханне і закаханасць з'яўляюцца нормай для асноўнай масы студэнтаў; у асноўным студэнты МДЛУ вядуць здаровы вобраз жыцця, хоць існуе зусім нязначная частка студэнтаў, якія патэнцыяльна залежныя ад шкодных звычак; актуальнымі праблемамі для студэнтаў з'яўляюцца вялікая занятасць вучэбнымі заняткамі і матэрыяльнымі клопатамі.

У заключэнні камісіі прагучалі словы пра тое, што спроба стварыць агульную карціну жыцця студэнтаў МДЛУ, у якой адлюстраваны характэрныя рысы сучаснай моладзі, не заўсёды раскрывае індывідуальнасць і непаўторнасць студэнтаў, і ўяўленне пра іх немагчыма абмежаваць рамкамі абагульненага партрэта [22, арк. 217–218].

Студэнцкая моладзь пастаянна знаходзілася ў фокусе ўвагі рэктарата, упраўлення выхаваўчай працы і дэканатаў. Так, у канцы 2017 г. на пасяджэнні Савета ўніверсітэта разглядалася пытанне “аб рэалізацыі дзяржаўнай маладзёжнай палітыкі ва ўніверсітэце: задачы, шляхі іх вырашэння” (дакладчык У. В. Пашкевіч). У пастанове Савета адзначалася, што праца прызнавалася цалкам “станоўчай”. Адзначалася, што мэтай такой палітыкі з'яўляецца стварэнне неабходных умоў для сацыяльнага станаўлення і развіцця моладзі, рэалізацыі творчага патэнцыялу маладога пакалення ў інтарэсах развіцця грамадства. У практыку далейшай работы са студэнцкай моладдзю ўводзіўся рэгулярны маніторынг па выяўленні патрэбнасцей і інтарэсаў студэнтаў МДЛУ з мэтай больш дакладнай расстаноўкі акцэнтаў у правядзенні выхаваўчай працы. У якасці прыярытэтных задач дзяржаўнай маладзёжнай палітыкі вызначаліся: 1) стварэнне больш спрыяльных умоў, у тым ліку фінансавых і матэрыяльна-тэхнічных, з мэтай больш поўнай рэалізацыі задач, накіраваных на развіццё студэнтаў як будучых прафесіяналаў; 2) сацыяльна-педагагічная падтрымка студэнтаў, у тым ліку тых, хто знаходзіцца ў цяжкіх сацыяльных умовах; 3) садзейнічанне рэалізацыі маладзёжных грамадска значных ініцыятыў, накіраваных на фарміраванне адказнага і актыўнага імкнення моладзі да ўдзелу ў грамадскім жыцці краіны і ўніверсітэта [22а, арк. 78–79].

У ходзе абмеркавання даклада адзначалася, што ў нашым універсітэце на працягу доўгага часу гэтаму пытанню надаецца асаблівая ўвага. Зыходным крытэрыем для кіраўніцтва стала палажэнне аб тым, што студэнт, які атрымлівае адукацыю ў сценах МДЛУ, павінен мець усе магчымасці не толькі для паспяховага навучання, але і для ўсебаковага развіцця. Не на словах, а на справе кожны студэнт універсітэта можа праявіць сябе ў творчасці, спорце, валанцёрскай дзейнасці. Так, ва ўніверсітэце функцыянуюць аматарскія калектывы мастацкай творчасці: студэнцкі хор МДЛУ “Cantus Juventae” – кіраўнік А. А. Клімовіч, тэатр танца “Renaissance dance” – кіраўнік Я. К. Місевіч, вакальная студыя “АРТ-група” – кіраўнік Т. В. Міхалькевіч,

студыя эстраднага вакалу “Фольск-Мадэрн” – кіраўнік А. С. Кавалёва, творчае аб’яданне КВН МДЛУ – кіраўнік С. М. Герашчанка. Усяго ў творчых калектывах занята 294 студэнты. Па выніках конкурсу “Бітва за медыум” яго ўдзельнікі былі адзначаны асобай узнагародай рэктарата – экскурсійнай паездкай “Мінск – Рыга – Хельсінкі – Стакгольм”, а каманда КВН – паездкай у Санк-Пецяярбург. Таксама хор універсітэта стаў лаўрэатам конкурсу 2017 г. у Будапешце [22а, арк. 96–97].

Сярод новых і перспектывіўных задач, якія тады стаялі на парадку дня, кіраўніцтва бачыла інфарматызацыю ўніверсітэта. У канцы 2006–2007 навучальнага года была прынята спецыяльная «Канцэпцыя інфарматызацыі ўніверсітэта на 2006–2010 гг.», зацверджаная рашэннем Савета 28.06.2007 г. [Там жа, арк. 266–275]. У прадмове да Канцэпцыі адзначалася, што яна ўяўляе сабой сістэму палажэнняў, якія вызначаюць асноўныя мэты, задачы, напрамкі, прыярытэты і прынцыпы інфармацыйнага развіцця МДЛУ ў сучасных сацыяльна-эканамічных умовах. Менавіта апошнія паставілі на парадак дня задачу аб неабходнасці распрацоўкі новай Канцэпцыі інфарматызацыі ВНУ, паколькі дзеючая да гэтага праграма была разлічана на тэрмін з 1998 па 2005 г., і яе выкананне дазволіла ўніверсітэту падрыхтаваць базу для стварэння адзінага адукацыйнага інфармацыйнага асяродку, дзякуючы чаму ўстанова вышэйшай адукацыі выйшла на якасны новы ўзровень у сферы інфарматызацыі [Там жа, арк. 267].

Як адзначалася ў зацверджанай Саветам універсітэта Канцэпцыі, яе рэалізацыя дазволіць ВНУ павысіць канкурэнтаздольнасць у адукацыйнай прасторы, павялічыць колькасць і якасць інфармацыйна-адукацыйных рэсурсаў. Гэта адпавядала асноўным палажэнням Дзяржаўнай праграмы інфарматызацыі Рэспублікі Беларусь на 2003–2005 гг. «Электронная Беларусь» і перспектыве да 2010 года. Дасягненне сучаснага ўзроўню інфарматызацыі дазволіць МДЛУ ажыццявіць рашэнне наступных актуальных задач: стварыць адзіную тэлекамунікацыйную прастору ўніверсітэта; мадэрнізаваць інфармацыйна-адукацыйнае асяроддзе ўніверсітэта на аснове інтэграцыі камунікатыўных, мультымедыятэхналогій і відэаканферэнцый; удасканаліць змест адукацыі на аснове ІКТ (стварэнне і выкарыстанне мультымедыйных канспектаў лекцый, электронных вучэбных дапаможнікаў і інш.); укараненне новых адукацыйных тэхналогій і прынцыпаў арганізацыі навучальнага працэсу, у тым ліку з выкарыстаннем сучасных інфармацыйных і тэлекамунікацыйных тэхналогій, для падрыхтоўкі спецыялістаў на ўсіх формах навучання, а таксама ў сістэме павышэння кваліфікацыі ПВС і УВП; актыўнае выкарыстанне магчымасцей глабальнай сеткі Інтэрнэт і карпаратыўнай сеткі ўніверсітэта ў адукацыйным працэсе ўніверсітэта [23, арк. 273].

Важна адзначыць, што факт завяршэння комплекснай Праграмы ўніверсітэта стаў прадметам абмеркавання на пасяджэнні Савета 26.11.2010 г. [17а, арк. 79]. Падводзячы вынікі, старшыня пасяджэння Н. П. Баранава

адзначыла, што праграма, аснову якой складалі тры прыярэтыты, у цэлым выканана. Да ліку прыярытэтаў былі аднесены: 1) мадэрнізацыя ўнутранай сеткі ўніверсітэта, якая стала адпавядаць сучасным параметрам; 2) забеспячэнне ўстановы неабходнай колькасцю камп'ютарнай тэхнікі; 3) падрыхтоўка кадраў для работы з новай тэхнікай. Да ліку актуальных была аднесена задача аб эфектыўнасці выкарыстання камп'ютарных класаў як выкладчыкамі, так і студэнтамі. Яе рашэнне лягло ў аснову рашэння Савета аб распрацоўцы «Трэцяй комплекснай праграмы інфарматызацыі ўніверсітэта на 2011–2015 гады» [24, арк. 84].

У сярэдзіне нулявых гадоў кіраўніцтва ўніверсітэта надавала асаблівую ўвагу пашырэнню кантактаў з замежнымі краінамі з мэтай заключэння доўгатэрміновых дагавораў аб супрацоўніцтве [25, арк. 11–20]. Так, на верасень 2009 г. аб такім супрацоўніцтве сведчылі 75 дагавораў і 21 міжнародны адукацыйны праект, падпісаныя з замежнымі партнёрамі, у тым ліку з Саветам Еўропы, Еўрапейскім цэнтрам сучасных замежных моў, ЮНЕСКА, Міжнароднай асацыяцыяй перакладу і інш. У якасці асобнага прыярытэтнага напрамку вызначылася прыцягненне на розныя формы навучання замежных студэнтаў. Калі на перакладчыцкім факультэце лічба замежных студэнтаў у 2009–2010 навучальным годзе складала 253 чалавекі і вырасла за апошнія 5 гадоў больш чым удвая, дык на факультэце рускай мовы для замежных грамадзян за гэты ж час колькасць навучэнцаў дасягнула лічбы ў 420 студэнтаў, якія прыехалі на навучанне рускай мове з 34 краін свету. Усяго за пяцігадовы перыяд на факультэце навучаліся 1 414 замежных грамадзян з 57 краін: з Азербайджана, Аргенціны, Бельгіі, Вялікабрытаніі, Венесуэлы, В'етнама, Грузіі, Ізраіля, Ірака, Іспаніі, Італіі, Йемена, Казахстана, Лівіі, Канады, КНР, Лівана, Літвы, Марока, Польшчы, Расіі, Туркменістана, Украіны, Фінляндыі, ФРГ, Швейцарыі і іншых краін свету [Там жа, арк. 14].

Пачатак кастрычніка 2011 г. стаў паваротным у жыцці ўніверсітэта ў сувязі з тым, што ў установе быў адкрыты Інстытут Канфуцыя [26, арк. 1–14]. Асаблівае значэнне адкрыццю гэтай установы ў МДЛУ надаў візіт у ўніверсітэт 18 верасня 2011 г. высокай урадавай дэлегацыі Кітая на чале са Старшынёй Пастаяннага камітэта Усекітайскага сходу народных прадстаўнікоў спадаром У Банга. Прыбыццё высокай дэлегацыі азначала ні што іншае, як пачатак урачыстай цырымоніі адкрыцця Інстытута Канфуцыя прадстаўнікамі кітайскага боку. Нагадаем, што на той момант ва ўніверсітэце 237 студэнтаў вывучалі кітайскую мову: з іх 71 студэнт – як першую замежную мову, 146 – як другую замежную мову. Апроч таго, 20 чалавек з ліку дзяржаўных служачых і бізнесменаў вывучалі кітайскую мову на факультэце замежных моў для кіруючых работнікаў і спецыялістаў, 12 – на вячэрніх курсах. Ва ўніверсітэце на момант адкрыцця Інстытута Канфуцыя кітайская мова вывучалася на перакладчыцкім факультэце, факультэце англійскай мовы і міжкультурных камунікацый. Важна мець на

ўвазе, што першы Інстытут Канфуцыя быў адкрыты ў 2004 г. у сталіцы Рэспублікі Карэя – Сеуле. Праз сем гадоў геаграфія гэтай установы пашырылася на 104 краіны, пры гэтым адкрыты ў МДЛУ Інстытут Канфуцыя быў 354-ы па ліку [26, арк. 13].

Сярод галоўных задач Інстытута Канфуцыя адзначаюцца: 1) павышэнне эфектыўнасці і якасці падрыхтоўкі настаўнікаў кітайскай мовы; 2) павышэнне якасці навучання кітайскай мове ў школах рэспублікі; 3) павышэнне якасці падрыхтоўкі перакладчыкаў і спецыялістаў па міжкультурных камунікацыях; 4) вучэбна-метадычнае забеспячэнне выкладання кітайскай мовы ў сістэме дадатковай адукацыі дарослых; 5) правядзенне навукова-метадычных і навукова-практычных канферэнцый; 6) падрыхтоўка і выданне нацыянальных падручнікаў і вучэбна-метадычных матэрыялаў для выкладання кітайскай мовы на ўсіх узроўнях адукацыі. Як было адзначана на пасяджэнні Савета ўніверсітэта, адкрыццё Інстытута Канфуцыя ў МДЛУ ўнясе значны ўклад у далейшае распаўсюджанне культуры дзвюх краін і іх народаў [Там жа, арк. 14].

У гэтым кантэксце не было выпадковым рашэнне аб далейшым павышэнні якасці выкладання кітайскай мовы ва ўніверсітэце. На дасягненне гэтага было накіравана рашэнне Савета, у якім сярод першачарговых задач значыліся: 1) рэгулярнае павышэнне прафесійнага ўзроўню выкладчыкаў кітайскай мовы шляхам стажыровак у КНР і пашырэння супрацоўніцтва з выкладчыцкім складам Інстытута Канфуцыя ў МДЛУ; 2) актывізацыя распрацоўкі вучэбных дапаможнікаў і дыдактычных матэрыялаў па дысцыплінах кітайскай мовы выкладчыкамі кафедры ўсходніх моў у супрацоўніцтве з Інстытутам Канфуцыя і максімальнае выкарыстанне яго магчымасцей у адукацыйным працэсе пры вывучэнні кітайскай мовы [27, арк. 79–80].

У праграме інавацыйнага развіцця ўніверсітэта ў другім дзесяцігоддзі новага тысячагоддзя значылася стварэнне філіялаў кафедраў універсітэта пры адукацыйных установах сістэмы сярэдняй адукацыі. Філіялы кафедры, якія планавалася стварыць па-за межамі ўстановы вышэйшай адукацыі, разглядаліся як структурныя падраздзяленні кафедры. Галоўныя задачы філіялаў – сістэматычная работа па паглыбленні і абагульненні псіхалага-педагагічных, метадычных, спецыяльных ведаў студэнтаў у працэсе мэтанакіраванага педагагічнага ўзаемадзеяння з настаўнікамі, вучнямі гімназіі; асваенне студэнтамі сістэмы прафесійнай вучэбнай дзейнасці і па-зааўдыторнай працы; вывучэнне студэнтамі перадавога вопыту па навучанні замежным мовам; арганізацыя практычнага засваення студэнтамі сучасных метадык, ажыццяўлення інавацыйна-педагагічнай дзейнасці і г.д. Функцыі філіялаў кафедры – прымаць удзел у кіраўніцтве вучэбна-вытворчай і вытворчай практыкай, навукова-даследчай працай студэнтаў, курсавога і дыпломнага праектавання; у распрацоўцы пытанняў метадычнага забеспячэння адукацыйнага працэсу па профілю кафедры; праводзіць прафарыен-

тацыйную працу; рыхтаваць і прыцягваць педагогаў гімназій да педагогічнай дзейнасці ў філіяле кафедры; ствараць інфармацыйную базу новых педагогічных тэхналогій па сваім профілі. У склад філіялаў кафедраў уваходзяць выкладчыкі, аспіранты, магістранты адпаведных кафедраў, а таксама вядучыя спецыялісты гімназіі. Як вынік, на пасяджэнні 29.06.2012 г. Савет універсітэта прыняў рашэнне аб стварэнні філіялаў: кафедры методыкі выкладання замежных моў у гімназіі № 30 г. Мінска, кафедры педагогікі ў гімназіі № 5 г. Мінска, СШ № 182, гімназіі № 2 г. Оршы [28, арк. 127–134], педагогікі і методыкі вышэйшай школы [27, арк. 79], кафедры ўсходніх моў на базе гімназіі № 12 г. Мінска [29, арк. 84]. На цяперашні час створаны 10 філіялаў універсітэцкіх кафедраў на базе школ, гімназій і іншых устаноў адукацыі г. Мінска.

Важнай падзеяй у паўсядзённым жыцці ўніверсітэта стала прэзентацыя кнігі ўспамінаў былога рэктара Мінскага іняза Н. Г. Красновай «Страницы моей жизни», якая прайшла з удзелам прафесарска-выкладчыцкага складу ў пачатку верасня 2012 г. Яе адметнасцю стала глыбокая зацікаўленасць прысутных у незабыўных старонках працоўнай дзейнасці і жыцця, важных падзеях і адметных сустрэчах з людзьмі сваёй эпохі і працы ў МДПЗМ. Як адзначалі прысутныя ў сваіх выступленнях, жыццёвыя назіранні, якімі шчыра дзялілася Ніна Георгіеўна Краснова, маюць гістарычную і выхаваўчую каштоўнасць, працягваюць шматгадовыя традыцыі мінскага іняза.

У гэты перыяд кіраўніцтва ўніверсітэта рабіла шмат заходаў дзеля ўваходжання ў Еўрапейскую прастору вышэйшай адукацыі. Так, у верасні 2015 г. Савет універсітэта абмеркаваў пытанне аб першачарговых задачах адукацыйнай установы па удзеле ў мерапрыемствах, звязаных з распрацоўкай Дарожнай карты развіцця сістэмы вышэйшай адукацыі на аснове прынцыпаў і мэт Балонскага працэсу ў 2015–2018 гг. У дакладзе, з якім выступіла прарэктар па вучэбнай працы А. П. Бяцэня, былі паказаны фундаментальныя каштоўнасці Еўрапейскай прасторы вышэйшай адукацыі, вызначаны галоўныя напрамкі дзейнасці ўніверсітэта, звязаныя з распрацоўкай рамак кваліфікацыі, забеспячэннем якасці адукацыі, прызнаннем кваліфікацый, інструментамі забеспячэння празрыстасці і адкрытасці, міжнароднай мабільнасцю і інтэрнацыяналізацыяй вышэйшай адукацыі атрыманнем адукацыі цягам ўсяго жыцця і сацыяльным вымярэннем вышэйшай адукацыі [30, арк. 18–21].

У мінулыя гады ўніверсітэт актыўна развіваў міжнароднае супрацоўніцтва, набыў заслужаны аўтарытэт у міжнародных арганізацыях і сярод універсітэтаў-партнёраў. Як вынік, падпісанне звыш 130 дагавораў аб супрацоўніцтве ў абласцях адукацыі і навуковых даследаванняў з замежнымі ўстановамі адукацыі з больш чым 30 краін. МДЛУ з'яўляецца актыўным членам некалькіх прэстыжных міжнародных арганізацый, сярод якіх Міжнародная асацыяцыя ўніверсітэтаў, якія ажыццяўляюць падрыхтоўку прафесіянальных перакладчыкаў (CUITI), Асацыяцыя ўстаноў вышэйшай адука-

цыі, акрэдытаваных пры ААН (якія падпісалі Мемарандум аб узаемадзеянні з ААН), Сусветная асацыяцыя ўніверсітэтаў замежных моў (GAFSU), Кансорцыум гуманітарных універсітэтаў дзяржаў-членаў ШОС і інш. [31].

Выпускнікі ўніверсітэта працуюць у больш чым 40 краінах свету: у міжнародных арганізацыях ААН, ЮНЕСКА, МАГАТЭ, Сусветным банку, а таксама ў розных дзяржаўных установах, пачынаючы ад Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, урадавых міністэрстваў, НДІ, розных устаноў адукацыі, замежных амбасад і прадстаўніцтваў краіны за яе межамі да буйных ІТ-кампаній, аддзелаў міжнародных сувязяў, PR-агенцтвах, турыстычных фірмаў, радыё і тэлебачання, рэдакцый газет і часопісаў і інш.

На працягу чатырох гадоў (з 15.11.2004 па 31.10.2008 гг.) Н. П. Баранав з'яўлялася сенатарам – членам Савета Рэспублікі, працавала ў Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі, дзе адказвала за пытанні адукацыйнай палітыкі. Па даручэнні Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь прадстаўляла краіну ў Пастаянным камітэце па адукацыйнай палітыцы і практыцы Савета Еўропы, дзе актыўна працавала ў бюро гэтага камітэта. У студзені 2010 г. у рамках візіту ў Беларусь намесніка генеральнага сакратара ААН па справах Генеральнай Асамблеі і канферэнцыйным кіраванні Мухамеда Шаабана кіраўніцтва ўніверсітэта на чале з Н. П. Баранавай падпісала Мемарандум аб супрацоўніцтве паміж установай адукацыі “Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт” і сакратарыятам ААН з мэтай пашырэння далейшага супрацоўніцтва і працы беларускіх спецыялістаў у Сакратарыяце ААН [32].*

Прапанаваны матэрыял сведчыць: дзякуючы адданай працы Н. П. Баранавай ўніверсітэт цвёрда ўтрымліваў перадавыя пазіцыі ў вобласці моўнай адукацыі і стаў яе агульнапрызнаным флагманам у Рэспубліцы Беларусь і далёка за яе межамі. За дасягненне высокіх вынікаў у сацыяльна-эканамічным развіцці МДЛУ занесены на дошку Гонару Партызанскага раёна г. Мінска.

За высокія дасягненні ў працы, асабісты ўклад у сацыяльна-эканамічнае і культурнае развіццё горада Мінска па выніках 2006/2007 год рэктару МДЛУ Н. П. Баранавай была прысвоена ганаровае званне “Мінчанін года” у вобласці вышэйшай адукацыі і навукі [33].

За шматгадовую працу Н. П. Баранав неаднаразова адзначалася высокімі ўрадавымі ўзнагародамі, у тым ліку ганаровай граматай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь (2000 г.), ганаровай граматай Рэспубліканскага грамадскага аб'яднання “Белая Русь” (2013 г.), граматай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (2014 г.), Ганаровай граматай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (2015 г.), Ганаровай граматай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь (2015 г.), Ганаровай граматай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (2020 г.), Падзякай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь (2020 г.) [1, арк. 1 адв.].

*Аўтар выказвае шчырую падзяку дэкану перакладчыцкага факультэта А. П. Пані-матка за інфармацыйную падтрымку.

Такім чынам, чвэрць стагоддзя, аддадзенага Н. П. Баранавай разам з камандай прарэктараў, дэканаў, выкладчыкаў, супрацоўнікаў і студэнтаў справе развіцця вядучай лінгвістычнай установы вышэйшай адукацыі нашай краіны пераканаўча сведчаць, што ўніверсітэт працягнуў традыцыю па далейшым руху наперад у адпаведнасці з лепшымі беларускімі і сусветнымі дасягненнямі ў сістэме адукацыйнай палітыкі, практыкі і менеджменту. Установа вышэйшай адукацыі стала флагманам лінгвістычнай адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь, СНД, Еўропе і свеце.

У выступленні Главы Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь І. П. Сяргееўкі ў час прадстаўлення новага рэктара МДЛУ Н. Я. Лапцевай трапна прагучалі словы пры тое, што ва ўсіх дасягненнях універсітэта велізарны прафесіянальны і асабісты ўклад Наталлі Пятроўны Баранавай, якая паспяхова кіравала ўстановай вышэйшай адукацыі 25 гадоў і здолела натхняць, яднаць і кіраваць калектывам ў працэсе вырашэнне самых складаных задач. Н. П. Баранова – чалавек, для якога характэрныя высокі прафесіяналізм, мудрасць сучаснага менеджара і служэнне людзям, універсітэту і дзяржаве [31].

Завяршыць нарыс хацелася б словамі былога міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь з 2003 па 2010 г., заслужанага дзеяча навукі, лаўрэата Нацыянальнай літаратурнай прэміі Рэспублікі Беларусь за 2021 г. А. М. Радзькова, які ў сваёй новай кнізе “Рэктары” характарызуе Н. П. Баранаву: “Предельно ответственная, масштабно думающая, оптимально организованная, за все искренне и эмоционально переживающая – она постепенно стала куратором обучения иностранному языку всех детей и студентов нашей страны... Подход к своим служебным обязанностям у нее от природной старательности, ответственности за порученное дело” [34, с. 155, 157]. І гэта можна разглядаць як асабісты падарунак, падрыхтаваны рэктарам Н. П. Баранавай разам з калектывам мінскіх інязаўцаў да 75-годдзя *alma mater*.

ЛІТАРАТУРА

1. Баранова, Н. П. Языковая политика и образование в Республике Беларусь (конец XX – начало XXI века) / Н. П. Баранова // 20 лет содружеству (культурно-цивилизационный очерк). Сборник лекций, научных работ молодых ученых, аспирантов и студентов – победителей конкурса в честь 20-летия СНГ. – М. : ИПК МГЛУ, 2012. – С. 402–428.
2. Асабістая справа Наталлі Пятроўны Баранавай // Архіў Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та (Архіў МДЛУ). – Воп. 5. Спр. 883.
3. Пратакол № 2 пасяджэння Савета Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта ад 28 кастрычніка 1994 // Нац. архіў Рэсп. Беларусь (НАРБ). – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 161.

4. Баранава, Н. Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт / Н. Баранава, Э. Ліпецкі // Энцыкл. гісторыя Беларусі : у 6 т. ; рэдкал.: Г. П. Пашкоў (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : БелЭн, 1999. – Т. 5 – с. 184.
5. Статут установы адукацыі «Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт». Рэдакцыя 1994 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 161.
6. Пратакол № 8 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 24 мая 1996 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 210.
7. Положение о факультете повышения квалификации и переподготовки кадров (ФППК) Минск. гос. лингвист. ун-та // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 210.
8. Протокол № 4 заседания партийного комитета Минск. гос. пед. ин-та ин. яз. от 13 ноября 1970 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 2. Спр. 50.
9. Пратакол № 1 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 24 верасня 2004 г. // Архіў МДЛУ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 801.
10. Пратакол 10 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 29.06.2012 г. // Архіў МДЛУ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 1380.
11. Пратакол № 8 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 2.06.2005 г. // Архіў МДЛУ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 802.
12. Пратакол № 8 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 28.04.2006 г. // Архіў МДЛУ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 878.
13. Буклет «Минский государственный лингвистический университет». – Минск : МГЛУ, 2008. – 11 с.
14. Пратакол № 1 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 29 верасня 2017 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 1968.
15. Пратакол № 4 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 29 снежня 2017 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 1968.
16. Статут установы адукацыі «Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт». Новая рэдакцыя 2001 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 507.
17. Пратакол № 2 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 28.10.2005 г. // Архіў МДЛУ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 877.
18. Программа разработки учебников и учебных пособий на 2009–2012 гг. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 1116.
19. Пратакол № 7 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 28.03.2013 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 1475.
20. Отчет об итогах научной деятельности МГЛУ за 2001 год // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 574.
21. Отчет об итогах научной деятельности МГЛУ в 2003 году // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 719.
22. Пратакол № 9 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 30.05.2003 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 658.
23. Концепция информатизации Минск. гос. лингвист. ун-та на 2006–2010 гг. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 950.

24. Пратакол № 3 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 26.11.2010 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 1289.
25. Пратакол засядання Савета Мінск. гос. лінгвіст. ун-та ад 25.09.2009 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 1201.
26. Пратакол № 1 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 07.11.2011 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 1379.
27. Пратакол № 3 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 29.11.2013 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 1574.
28. Пратакол № 10 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 29.06.2012 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 1380.
29. Пратакол № 3 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 28.11.2014 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 1670.
30. Пратакол № 1 пасяджэння Савета Мінск. дзярж. лінгвіст. ун-та ад 25.09.2015 г. // НАРБ. – Ф. 1154. Воп. 6. Спр. 1766.
31. Четверть века в истории МГЛУ [Электронны рэсурс]. – 2022. – Рэжым доступу : <https://www.mslu.by/news/chetvert-veka-v-istorii-mglu>. – Дата доступу: 20.02.2022.
32. Заместитель генсека ООН посетит Минск [Электронны рэсурс]. – 2022. – Рэжым доступу : <https://ria.ru/20100117/204869915.html>. – Дата доступу : 26.03.2022.
33. О присвоении почетного звания «Минчанин года» [Электронны рэсурс]. – 2022. – Рэжым доступу : https://minsk.gov.by/ru/actual/view/285/minchanin_goda_2007.shtml. – Дата доступу : 08.03.2022.
34. *Радзьков, А. М.* Ректоры / А. М. Радзьков. – Минск : Мастац. літ., 2022. – 278 с.